

MÖTEN MED REGNBÅGSUNGA

Information och tips för yrkesutövare om jämlikt bemötande av regnbågsunga*.

Även regnbågsunga är våra klienter, och en förutsättning för jämlikt bemötande av alla är att alltid utgå från mångfald i klientkontakt. Jämlikhet betyder inte att alla bemöts på samma sätt, utan jämlikhet förutsätter att du som professionell förstår vad det innebär att tillhöra en minoritet samt är medveten om normer för att kunna bryta dem. Som yrkesutövare kan du på många sätt främja jämställdhet. Vi gör alla antaganden om andra, vilket påverkar oss i samspel med människor. Genom att känna till mångfalden kring både kön och sexuell läggning samt frågor som regnbågsunga ställs inför, kan du på ett respektfullt sätt stödja och ge råd till unga.

- ▶ **Lär dig syna dina antaganden**
- ▶ **Uppdatera din professionalitet**
- ▶ **Satsa på jämställda bemötanden**
- ▶ **Se över er servicepraxis**
- ▶ **Försäkra er om jämlika miljöer**
- ▶ **Bli en regnbågssensitiv arbetsgemenskap**

Källor och mera information:

Hästbacka & Sirén 2017: "Ehkä ne on senkin takia ollu hiljaa". Ammattilaisten valmiudet kohdata sateenkaarinuoria ja huomioida moninaisuutta päihde- ja mielenterveytyössä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura.
Taavetti, Riikka 2015: "Olis siistiä, jos ei tarttis määritellä..." Kuriton ja tavallinen sateenkaarinuoruus. Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto & Seta
Alanko, Katarina 2014: Hur mår HBTIQ-unga i Finland? Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura & Seta.
www.seta.fi/pa-svenska | www.ehyt.fi

*Med regnbågsunga avses t.ex. unga homosexuella, lesbiska, bisexuella, queer eller transpersoner.

Lär dig syna dina antaganden

- Det är viktigt att bli medveten om olika antaganden som vi automatiskt gör. Heteronormen och en binär könsuppfattning begränsar en del ungas möjligheter att uttrycka sig själv som hen önskar.
- Ditt viktigaste verktyg är att lyssna på och ställa frågor till den unga. Ditt förhållnings-sätt är avgörande för hur fritt den unga upplever att hen kan dela med sig av sina åsikter och angelägenheter.
- Regnbågsunga utgör inte en likformig grupp, undvik därför att göra generaliseringar utgående från enskilda möten med unga.

Även en regnbågsung kan ha internaliserat

- normativa uppfattningar som är riskabla för välmåendet. Det är skäl att tillsammans diskutera och bearbeta dem.

Uppdatera din professionalitet

- Den unga har rätt till service och tjänster där hen kan känna sig trygg. Trygghets-känslan stärks av att du visar acceptans och godkännande. Många gånger är man själv omedveten om sitt eget förhållningssätt, bristande kunskap eller tanklöshet och det kan lätt få den andra att uppleva utanförskap. Brist på kunskap ökar fördomar och stärker stereotyper.
- Den unga kan vara trött på att behöva förklara regnbågsteman, och därför är det ditt ansvar att skaffa information, ställa frågor och be om råd samt att fortbilda dig, ifall regnbågsteman är främmande. Ibland klarar den unga inte av att sätta ord på det hen känner och upplever. Genom att vara insatt i regnbågsfrågor kan du vara till hjälp. Tillsammans är ni klokare.

Försäkra er om jämlika miljöer

- Könsuppdelade toaletter och omklädningsrum skapar trygghet bland många ickebinära och transunga. Försäkra att det finns könsneutrala utrymmen att använda, t.ex. genom att skriva "WC för alla".
- Använd synliga symboler som regnbågsflaggor eller Setas ungdomsaffischer för att signalera jämlikhet. Synliga symboler i väntrum och mottagningsrum skapar trygghets-känsla. Se också till att det finns broschyrer framme som uppmärksammar mångfald.

Bli en regnbågssensitiv arbetsgemenskap

- Arbetsgivare är enligt lagen förpliktad att se till att jämlikhet och jämställdhet befrämjas och förverkligas. En arbetstagare kan kräva att arbetsgivaren vidtar nödvändiga åtgärder.
- Normalisera och gör en saklig diskussion kring regnbågsfrågor till en naturlig del på er arbetsplats. Ta t.ex. initiativ till kaffebordsdiskussioner om hur heteronormen påverkar ungas liv.
- Ingrip genast i kollegers osakliga kommentarer eller felaktiga föreställningar och prata om vad uppfattningarna beror på. Hänvisa till mer saklig information.
- Beställ Setas fortbildning i regnbågsfrågor för hela arbetsgemenskapen.

Satsa på jämställda bemötanden

- Respektera den ungas rätt till självdefiniering. Be den unga själv säga vad hen vill kallas.
- I början är det bäst att använda ett könsneutralt språk. Genom att avvika från normativt språk och skapa en öppen diskussion, ges den unga utrymme att vara sig själv.
- Fråga vilka termer eller ord den unga använder om sig själv. Använd samma termer när det är möjligt i möte med den unga.
- Var medveten om att attityder och reaktioner är väldigt synliga i kroppsspråk och nonverbal kommunikation. Det syns lätt på dig ifall du inte känner dig bekväm med regnbågsteman.
- Bara genom att ta upp frågor, får du reda på om någon regnbågsfråga är av särskild betydelse för den ungas välmående. Centrala frågor kan t.ex. vara att komma ut ur skåpet eller familjens förhållningssätt.

Se över er servicepraxis

- Säkerställ att det i blanketter är möjligt att uppge annat namn eller annan könstillhörighet än de officiella. Erbjud flera alternativ när kön tillfrågas: man, kvinna, annat, vill inte säga. Kontrollera också att blanketterna tar i beaktande olika slag av familjer.
- Om du i ditt klient- eller patientarbete använder färdiga frågor, var noga med att formulera dem så att de beaktar regnbågsunga.
- Lyft fram jämlikhet och att ni värdesätter mångfald i er kommunikation, så att den unga inte låter bli att använda sig av era tjänster i rädsla för diskriminering eller osakligt bemötande.